

Ne želi tujega blaga.

Bogat kupec je na svojem potovanju v tuje dežele izročil prijatelju, ubogemu rokodelcu, mošnjo denarjev s pogojem, da mu jo shrani za toliko časa, dokler se nazaj poverne. — Kupec gré — pa nazaj več ne pride. Padel je po nesreči iz konja in si zlomil tilnik. Ko rokodelec zvé, da je bogati kupec mrtev, vzame mošnjo z denarji in jo nese ženi ranjkega svojega prijatelja.

To dejanje poštenega rokodelca pa nekemu njegovih prijateljev ni dopadlo; zato ga očitno graja rekoč: „Oj ti neumni človek! zakaj nisi izročeni denarjev za sé ohranil; vsaj ne bi bil nihče zvedel tega, ker ti jih je bil ranjki brez lista in brez prič izročil.“

Toda poštenu rokodelec ga zaverne in pravi: „Prijatelj! kar je tujega, to ni moje. — In čeravno ne bi bil nihče tega zvedel; vedel in tirjal bi je bil Bog, ki vse vidi in pravi: „Ne želi tujega blagá!“

P. Gros.

Tabori v turških časih.

(Svobodno po „Slov. Narodu.“)

Zadnji konec turških vojsk nam še naši stari očetje pripovedujejo, še pojemo dandenes: „Stoji, stoji tam Beligrad“ in mnogo drugih pesmi, katere nam popisujejo dogodke iz vojsk s sovražnikom kerščanstva. Mnogo se je pisalo o junaštvu kristjanov pri obleganji Dunaja in Sigeta in Belegagrada, slavili so se voditelji kristjanov v onem času, pa premalo se je pisalo o tem, kako se je prosto ljudstvo branilo sovražniku svojemu. Dr. Franjo Rački je rekel pri nekej skupščini jugoslovanske akademije, da je Jugoslovanstvo stoletja stalo na braniku evropske kulture. Dà, na braniku kulture so stali naši očetje po Hrvatskem, Kranjskem, Štajerskem in Koroškem. Kranjska dežela pa posebno, ona je silno mnogo terpela od Turkov; kronist pravi, da je Turek Kranjsko deželo pet in šestdesetkrat obhodil in v malih letih je dežela pol osmi milijon v zlatu za brambo zoper Turke porabila. V denarničnih knjigah kranjske dežele iz 15. in 16. stoletja skoraj ni drugega najti, nego zapisnik denarjev, katere so turške vojske požerle. In dežela je morala na dva kraja plačevati; cesarju za vzdrževanje vojske zoper neverske sovražnike in skerbeti je morala za brambovske naredbe v lastnej deželi. Premnogokrat je Turek bil prej v deželi, predno je cesarska armada bila pripravljena; tedaj si je ljudstvo samo pomagati moralo in pomagalo si je s „černo vojsko.“ Napravljalo si je samo terdnjave med obzidjem okolo cerkev, delalo si tabore, skladalo na najvišjih gorah in hribih germade, da je moglo približevanje Turka naglo ko blisk na vse strani oznaniti.

Tabori so bili tedaj dobro zavarovani kraji in so se delali na kakem griči, sploh v kraji, kjer je bilo sovražniku težje, približati se. Ako je kaka cerkev imela dobro obzidje in stala na mestu, kjer je bilo mogoče, Turku se dolgo braniti, spremenili so naši predniki božjo hišo s pokopališčem in obzidjem v tabor in čakali tam sovražnika. Navadno so si pa morali tabor sami narediti in imamo še sedaj na Kranjskem ostanke kakih 20 do 30 taborov. Poveljniki takih terdnjav so bili po večjem duhovni. Kako je bil

tabor znotraj narejen, nam popisuje en kronist tako-le: Bila je kapelica za božjo službo, ena velika spavnica, v katerej so bila na desni in levi za oba spola ločena ležišča, dobro uredjena kuhinja, v katerej je ena gospodinja za vse vkup kuhala, dalje orožnica s sekirami, kiji, kosami tudi meči in suli-cami napolnjena; zadnjič so bili tudi hlevi za živino in žitnica, v katero so vse žito zadnje žetve spravili. Znani kranjski zgodovinar P. pl. Radič je priobčil v Westermannovih „III. D. Monatshefte“ spis o taborih pod naslo-vom „Volkskastelle“, po katerem po večjem ta spis pišemo, in ko je popisal kak je bil tabor, pravi omenjeni pisatelj: „Oživimo tako podobo! Na gor-skih verhih naenkrat začnejo goreti germade, katere od hervatske meje noter do bele Ljubljane, dalje na Gorenjsko, Štajersko, Koroško oznanjajo, da je Tu-rek priderl. Fantje, ki gori na gorskem verhu na straži stojé, zaženó bakljo v visoko germado narejeno iz desetih vozov derv, začnó streljati in to gré sedaj naprej od gore do gore, od hriba do hriba plamení novica. Pos-lanci hité iz bele Ljubljane oznanit vladarju približevanje nevernikov. Vitezi se zberó, pa le počasi, ker so daleč po svojih gradovih raztreseni in predno morejo sovražnika odbiti, privrel je že v vinske gorice na Dolenjskem, po-žgal, poteptal in pobil vse, kar je mogel. Pa večina prebivalcev je v tabore zbežala in tu tolaži v službi Gospodovi ostareli sivi duhoven jokajoče starčke, žene in otroke, ki prosijo v nebó za zmago kerščanske reči in za blagor bo-riľcev. Kajti na obzidji, na braniku in na stolpih stojé brambovci tabora, krepki možjé in iz lukenj dobro merjeno streljajo na raztresene sovražnike, kateri gredó pred glavno trumo sovražnikov, katera ali tabor napade, če je dosti močna in ga brambovcem vzame, starčke morí, žene skruni, vse nas-protujoče pobije, one, ki se podajo, kot sužne seboj vleče — ali pa se mora s taborniki v bitvi skusiti in je po navadi premagana. Tedaj pa jo uderejo taborniki za bežečim Turkom in turške glave se takajo po tleh kakor krogľe ob nedeljah pod lipo. Zadnjič je zmaga popolna in z obzidja, s stolpov po-zdravljajo žene in otroci, hvalijo starci vračajoče se zmagovite junake in du-hoven, ki se je načelu hrabrih možakov boril in katerega oblačilo je rudeče od sovražnikove kervi, reče „amen“ pri zahvalnej molitvi za odvernjeno ne-varnost. Med tem ugasnejo germade na visočinah, strel potihne v znamenje, da je nevarnost od Turkov preč in paša z ostankom svojih že zunaj dežele.

Sedaj pa gredó možaki, okrepčavši se s pripravljenim obedom in po-kopavši mrtve, zopet iz tabora na ravnino, pa ne samí, temveč v sredi svo-jih; gredó se veselit vesele zmage. Že sedé v krogu zjutranji borilec z ženo in otroci in starčki; na korenini košate lipe pa sedi slepi pevec in poje h goslam kako pesem, kratko in čversto, kakoršne so slovenske narodne, ki so v turških vojskah nastale. Prepuščajo se popolnemu veselju in prav delajo; saj če prva germada na gori začne goreti, zgrabijo zopet orožje, ognjeni mla-denič iz Poljan — in resnej Gorenjec, ki z velikim trdom svoj kruh pri-dela in drugi možje in mladenči, ki s pošteno roko branijo svojo domovino!“

Skerbimo tudi mi, da bomo sv. vero in deželo, katero so naši očetje tako hrabro branili proti divjim kervoločnikom, tudi svojim potomcem tako neoskrunjeno pustili.